

Dossier de presentació
IX PREMIS AMC DE MUSEOLOGIA
DE L'ASSOCIACIÓ DE MUSEÒLEGS DE CATALUNYA

El que diuen les pedres callen els arbres

Intervenció artística
de **Jesús Galdón**
al magatzem de pedra del
Museu de Manresa

Data Inaugural: Abril, 2021
Superfície: 645 m²

Museu de Manresa

Via de Sant Ignasi, 40 – 08241-Manresa

Tel.: 93 874 11 55

www.museudemanresa.cat | museu@ajmanresa.cat

Introducció

La exposició consisteix en transformar un espai no museístic ni visitable en una oportunitat per a mostrar tot aquell llegat patrimonial que resta amagat fora de l'abast del públic.

Gran part del patrimoni que guarda, protegeix, estudia i difon el Museu de Manresa, prové dels fets succeïts durant a la Guerra Civil espanyola a la ciutat de Manresa, principalment de l'enderroc de les esglésies i convents gòtics i barrocs de la ciutat que es va fer l'any 1936, en ple període revolucionari. Fragments d'escultures, claus de volta, sarcòfags, capitells, fusts i bases de columnes, etc., conformen aquest fons.

L'artista Jesús Galdón, a través de la instal·lació "El què diuen les pedres callen els arbres", obre la col·lecció del lapidari del Museu de Manresa a una mirada transversal i contemporània que ens interpel·la a reflexionar entorn a la l'origen, continuïtat i destrucció del patrimoni local, i alhora, universal.

És un projecte diferent i atractiu, adreçat a tots els públics, que posa en relleu l'actuació i la funció que històricament han tingut els museus en relació a la protecció del patrimoni artístic i cultural i planteja, a partir d'una proposta estètica, reflexions sobre memòria i cultura, sobre què considerem patrimoni i com es constitueix, ...

Així, aquest magatzem lapidari del Museu de Manresa, es converteix en un espai de memòria viva, local i universal.

Som el que diuen les pedres, serem el que diguin els arbres... sols cal mirar i escoltar.

Aquest dossier mostra les diferents parts de l'exposició acompanyat del text de l'historiador i crític d'art Ricard Mas. Aquestes parts són:

-Procés i desenvolupament de la proposta

-Introducció

-Abecedari

-El somni de Jacob

-D'on surt la pintura

-La memòria de les pedres

-El cel al cap

-Lux

-Les tres mirades

-Contrapedrera

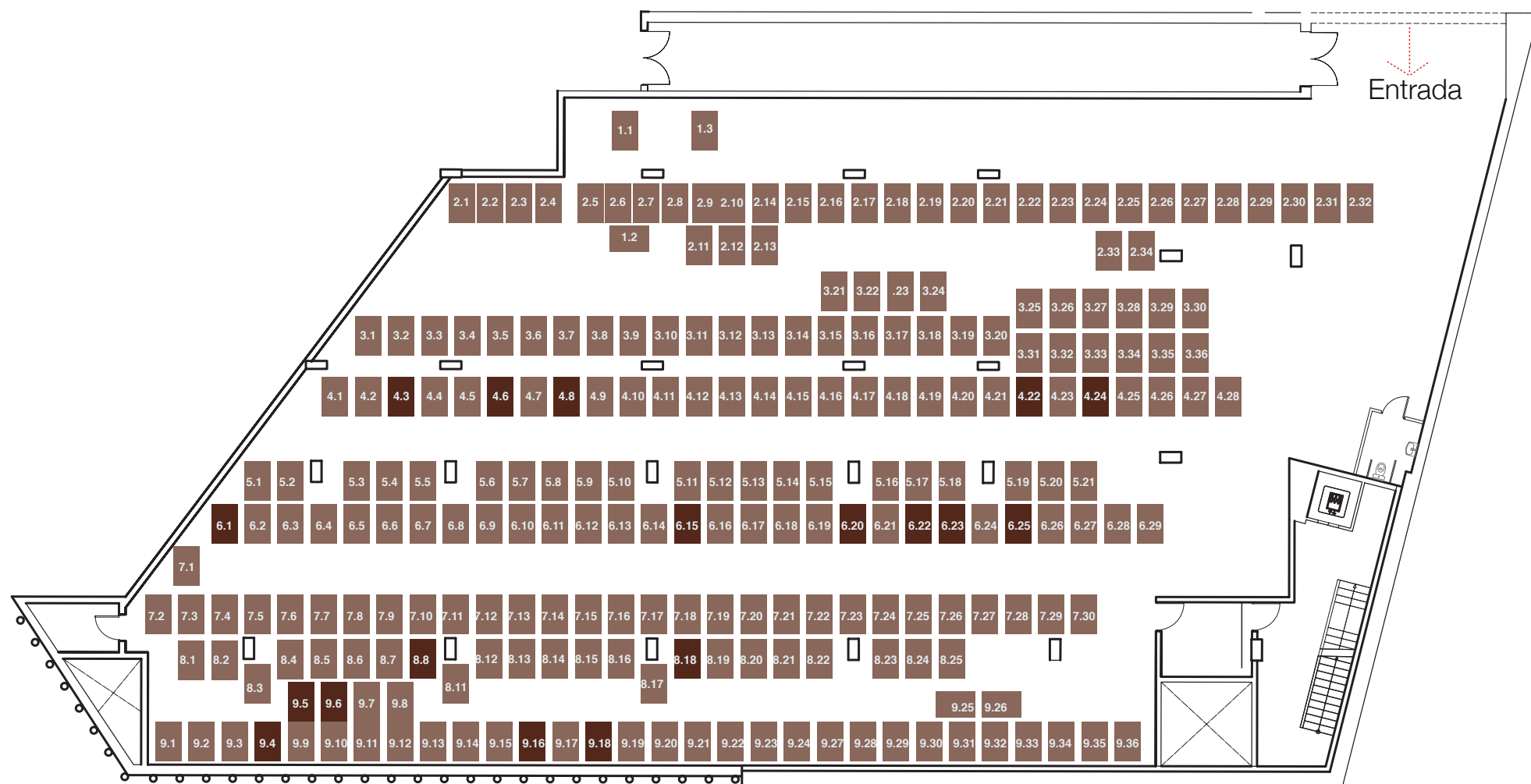
-Premsa

Exterior magatzem lapidari del Museu de Manresa

Ordenació original palets amb obra

Plànol General - Planta

0.00

Palets d'obres numerats

0.00

Palets obres relacionades
amb les intervencions

Columnes

64 x 32 cm

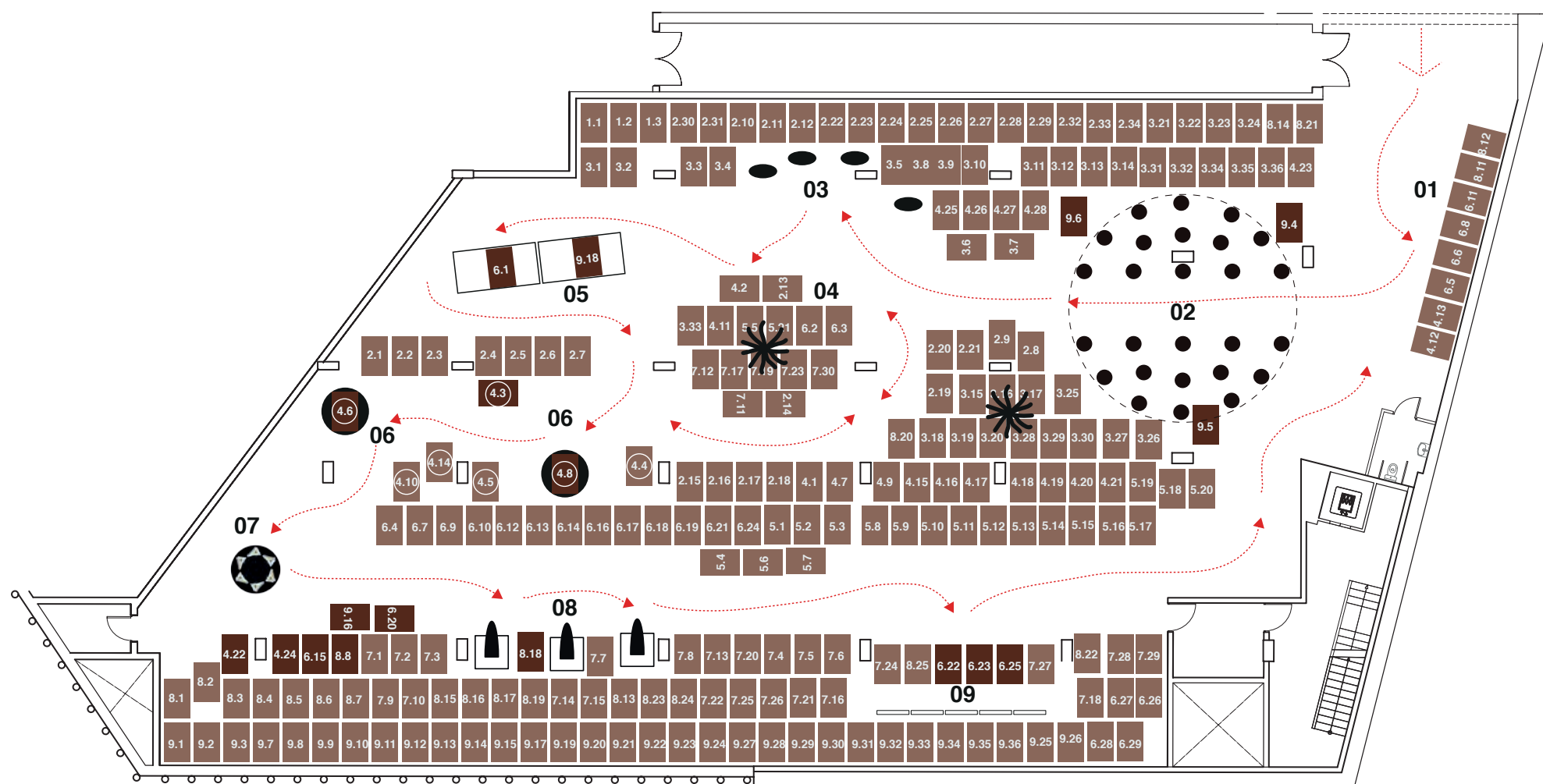
64 x 24 cm

Superfície d'intervenció: 645 m²

0 100 200 500 1000 cm

Reordenació i distribució de les propostes artístiques

Plànol General - Planta

01-Introducció

02-Abecedari

03-El somni de Jacob

04-D'on Surt La Pintura

05-La memòria de les pedres

06-El cel al cap

07-Lux

08-Les tres mirades

09-Contra pedrera

0.00 Palets numerats
149 unitats

Recorregut

Superfície d'intervenció: 645 m²

0 100 200 500 1000 cm

Espai Original

A El que diuen les pedres, callen els arbres, l'artista Jesús Galdón empra algunes de les peces emmagatzemades en aquest espai per a, mitjançant vuit intervencions –dues de les quals, dobles–, qüestionar la relació entre natura i cultura, identitat i memòria, i reflexionar sobre l'essència del temps.

El criteri ordenador, la necessitat de respostes –això és la cultura– és capaç de transformar un paisatge en una pedrera, una pedra en un coixí somiador, o el buit en construcció cultural. De la mateixa manera, la natura pot enfonsar les arrels en la cultura, la llum perduda dels edificis reviu o la pedra esculpida tornar a ser còdol de riu. A través de la memòria refem contínuament la nostra identitat. Una escultura amb un mirall per rostre ens pot manllevar la mirada, i una clau de volta al terra reflectida al cel ens eleva fins tocar de peus al terra: la natura és un fet cultural, un mirall que refà la seva perpètua pregunta. I el temps, el desplegament d'un etern retorn que ho cap-gira tot.

L'artista multidisciplinari Jesús Galdón (Barcelona, 1967) ha desenvolupat la seva trajectòria artística a l'entorn d'eixos temàtics com la memòria, el patrimoni i la noció de continuïtat cultural.

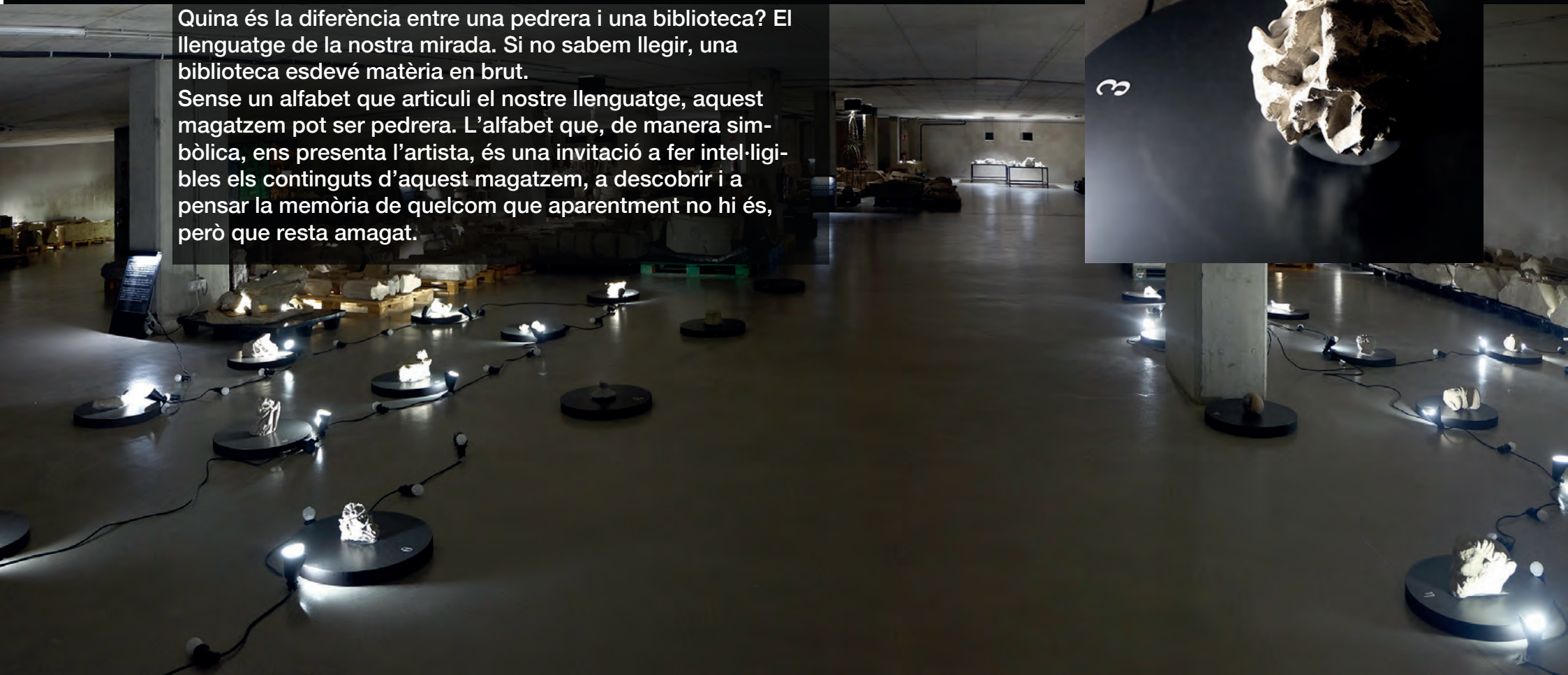
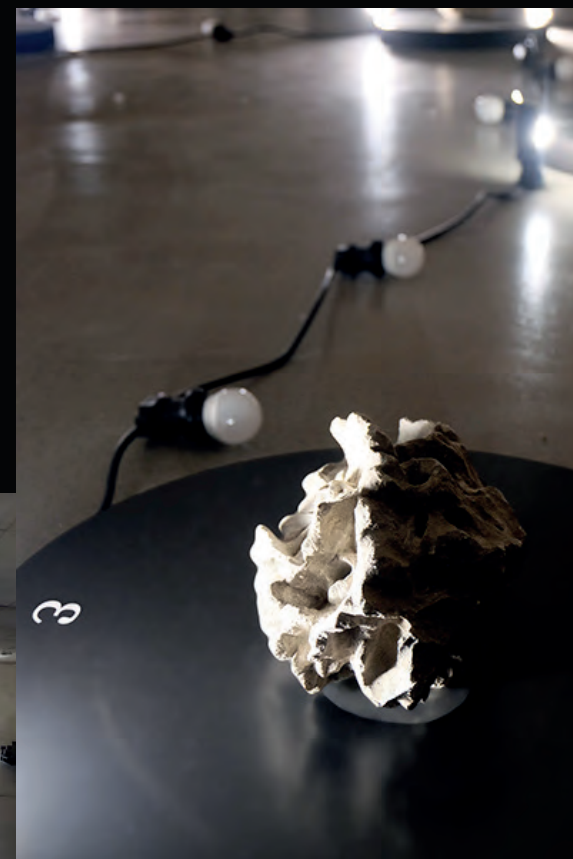
Ricard Mas

02. Abecedari

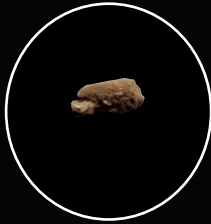
De què ens serveix una biblioteca, si no sabem llegir? El llenguatge és el catalitzador que endreça, transforma el caos en coneixement. El llenguatge, però, és una construcció complexa, basada en l'alfabet. Lletres que es combinen per a construir mots i posseir allò que anomenem realitat.

Quina és la diferència entre una pedrera i una biblioteca? El llenguatge de la nostra mirada. Si no sabem llegir, una biblioteca esdevé matèria en brut. Sense un alfabet que articuli el nostre llenguatge, aquest magatzem pot ser pedrera. L'alfabet que, de manera simbòlica, ens presenta l'artista, és una invitació a fer intel·ligibles els continguts d'aquest magatzem, a descobrir i a pensar la memòria de quelcom que aparentment no hi és, però que resta amagat.

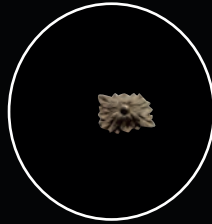
α

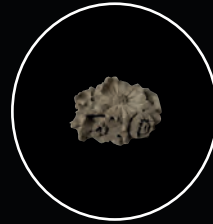
β

γ

δ

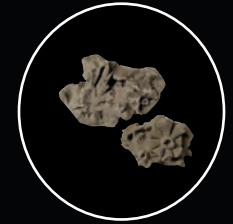
ε

ζ

η

θ

ι

κ

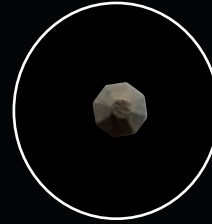
λ

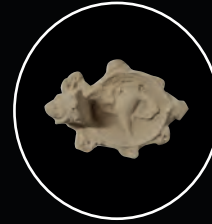
μ

ν

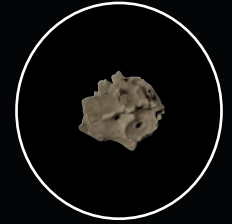
ξ

ο

π

ρ

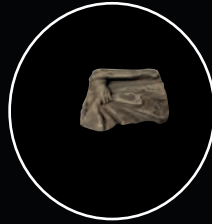
ς

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

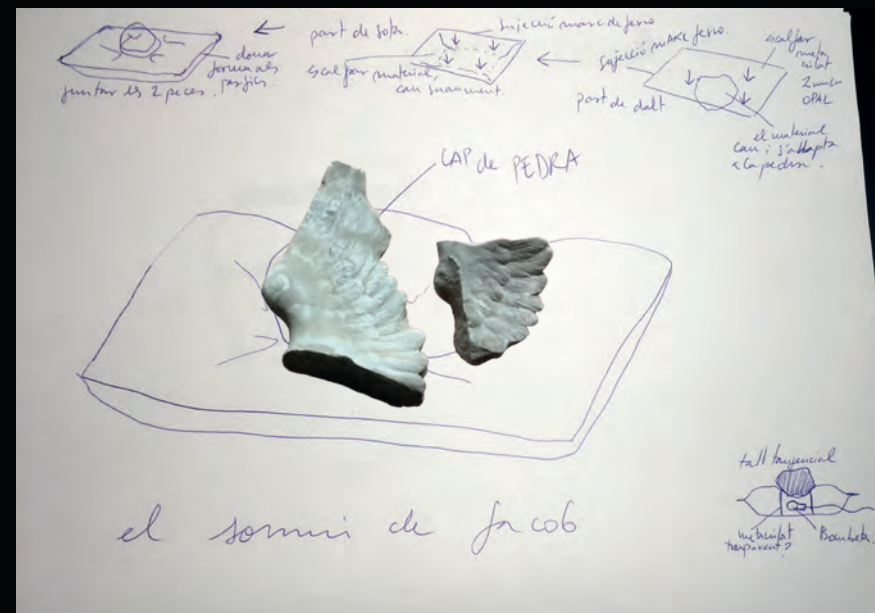

03. El somni de Jacob

Al llibre del Gènesi (28, 10-22), Jacob dorm amb una pedra per capçal. Tot somiant, veu una escala que, des de terra, va fins al cel; i parla amb Déu. És la pedra qui li ha atorgat a Jacob la possibilitat d'ascensió. En despertar, ho reconeix, la planta com un pilar i la consagra tot ungint-la amb oli.

La pedra li atorga a Jacob el coneixement, de la mateixa manera que l'art ens atorga a nosaltres el somni del coneixement.

Quan esculpim la pedra, li donem forma per a dibuixar-hi una memòria, i també per a que aquest coneixement perduri. En aquest magatzem, és la pròpia pedra qui dorm el somni de Jacob en un coixí. Li hem donat entitat per a somiar.

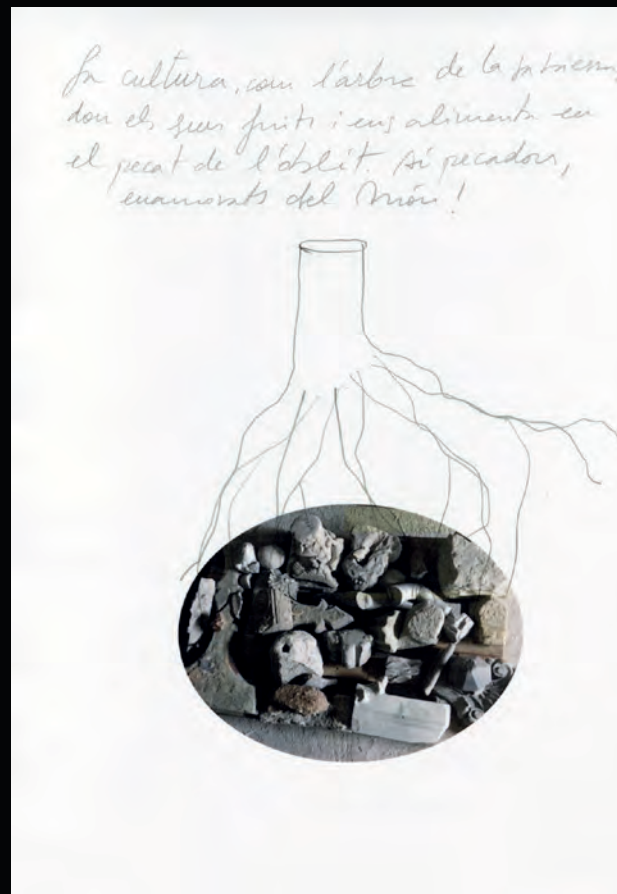

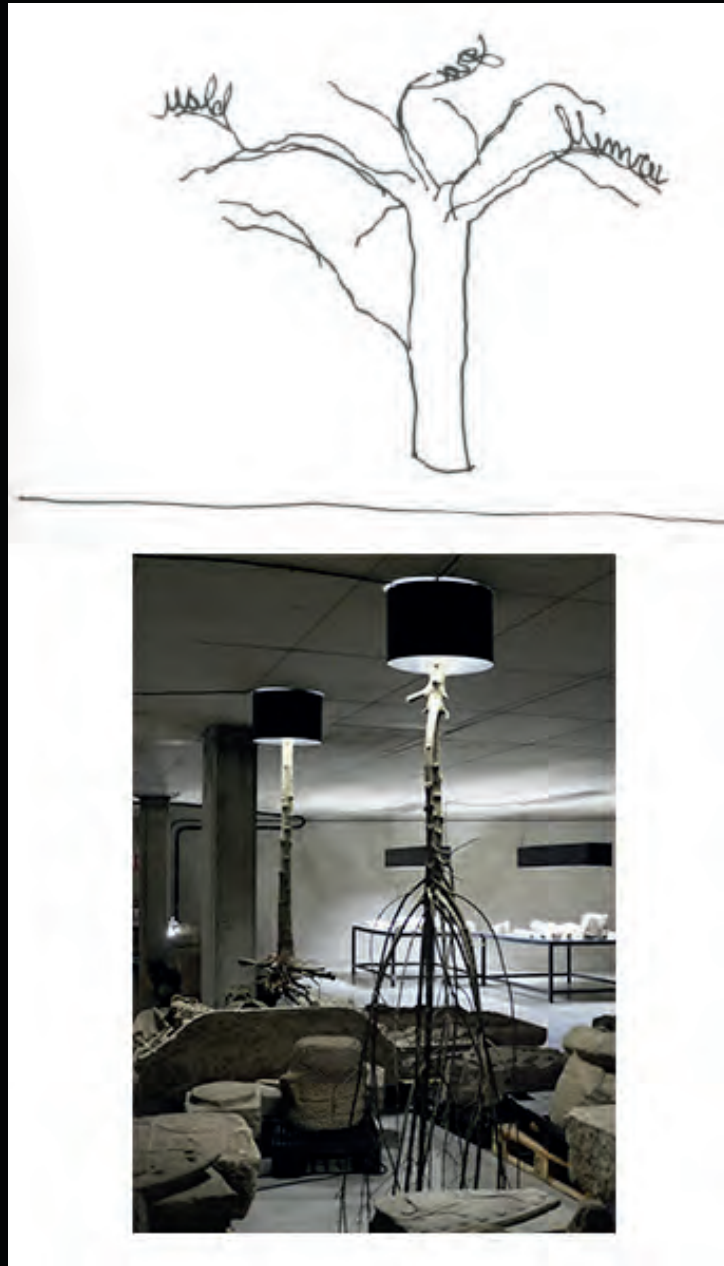
04. D'on surt la pintura

L'oracle de Dodona fou el més antic de Grècia. Les profetesses de Dodona, inaccessibles als suborns, escoltaven les respostes en els sons que el vent provocava en els roures sagrats.

En un gir irònic de la situació, els arbres que hi ha al damunt d'aquest magatzem, en lloc de donar resposta intenten sadollar la seva set de coneixement tot enfonsant les seves arrels a la recerca de les pedres.

La memòria és un pòsit, de vegades encarnat en pedra. I el diàleg entre natura i cultura és bidireccional. Cerquem la resposta en el vent –ho feien fa milers d'anys a Dodona i ho segueix fent Bob Dylan arreu–, en les pedres treballades o fins i tot a Google, però l'important és la pregunta. D'on venim?

05. La memòria de les pedres

L'ull crea, i el nostre cervell omple els espais buits. En aquest cas, dues tapes de sepulcre descompostes, cadascuna sobre un mirall d'acer que ens retorna la mirada.

En una, els espais buits estan ocupats per pedres recollides a la natura. Tota pedra esculpida per la mà de l'home procedeix de la natura i, amb el pas dels segles, els seus trets s'esborraran i tornarà a formar part del seu univers original.

En l'altra, els buits han estat ocupats per plàstics reciclats, vinils de colors, flors de plàstic...

Es tracta de dues maneres de desconstruir, més enllà de la reconstrucció museogràfica que intenta tornar a la imatge original. I és que tota reconstrucció és un patró temporal susceptible de ser revertit.

06. El cel al cap

El pitjor temor dels antics celtas era, literalment, “que els caigués el cel al cap”. Per contra, les catedrals gòtiques sostenien el seu cel de pedra amb claus de volta on hi havia representats els valors més alts, a la llum d’una cosmogonia inspirada en el llibre de l’Apocalipsi.

Natura i cultura són dues cares, reversibles, d’un mateix fenomen. Les claus de volta d’edificis que ja no són descansen al sòl mentre al cel un ull-mirall ens torna la mirada en context: nosaltres amb la clau de volta. Una altra mirada ens l’ofereix una pantalla del sostre estant, on s’alternen natura i cultura. Són com dos ulls al cel en els quals hi podem descobrir, per instants, el que veuen. Un cel en un soterani.

de quan es punts de volta

sostenien de

de quan es punts de volta

sostenien l'univers

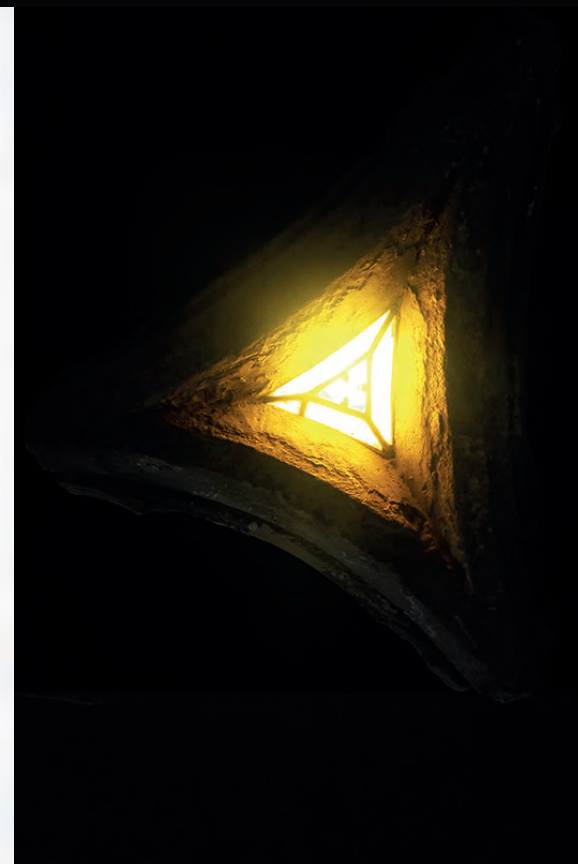

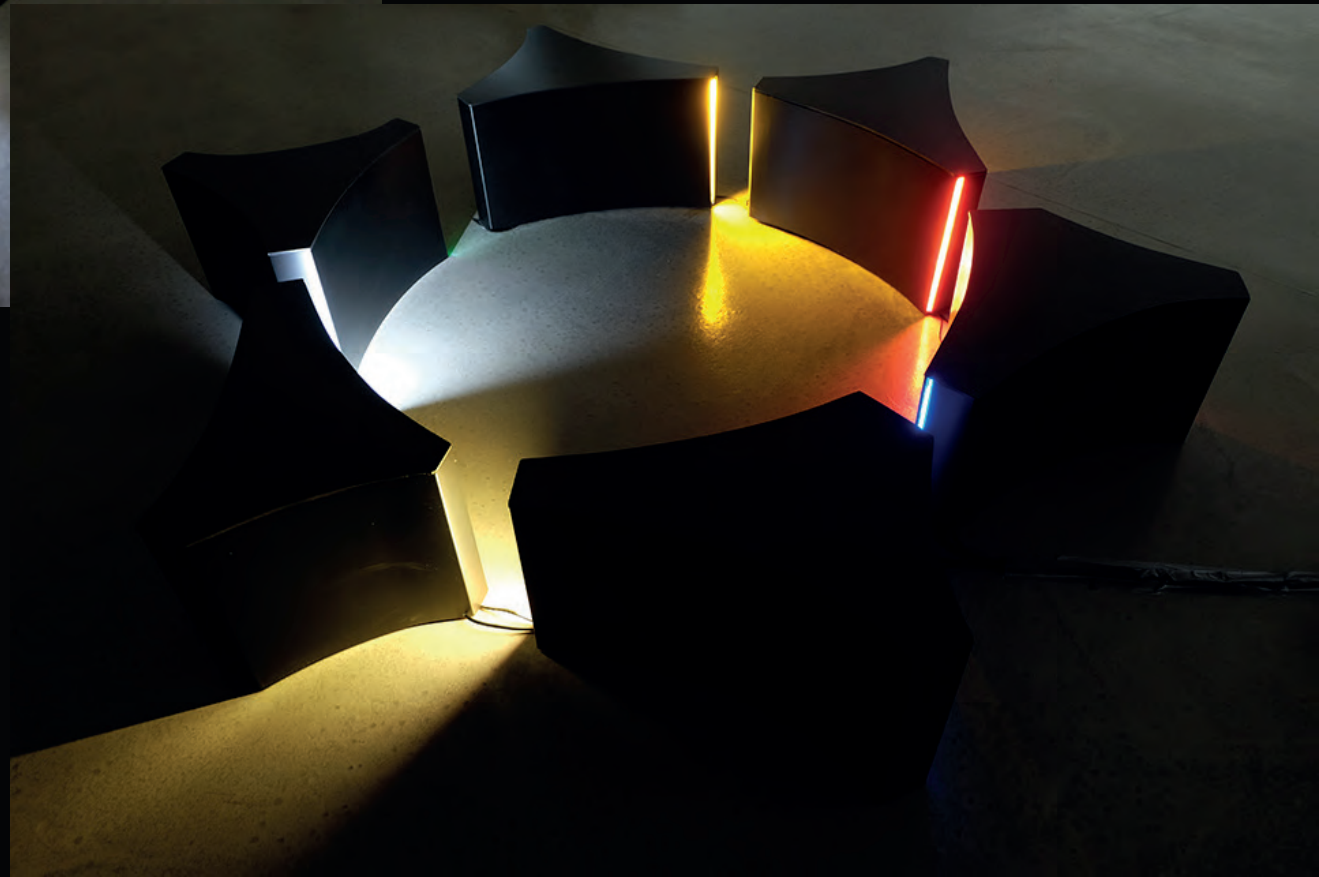

07. Lux

Molts dels elements emmagatzemats en aquest espai procedeixen d'esglésies destruïdes. En tota arquitectura, els elements més febles són els que permeten el pas de la llum. De l'onada de destrucció endegada el 1936, les úniques restes de vitralls que es van salvar corresponen als petits fragments que estaven enmig de blocs de pedra massissa.

Sis fragments de vitrall recuperen, de la forma més humil possible, la seva funció primigènica. Entre tots teixeixen una figura geomètrica elemental, creada a partir de sis colors bàsics. La contrapartida a aquesta peça la dona el seu bessó en negatiu, creat a partir de motlles idèntics, de color negre, que retenen la llum. A través d'una escletxa mínima, hi podem endevinar el color que nega cadascuna. Té memòria, la llum?

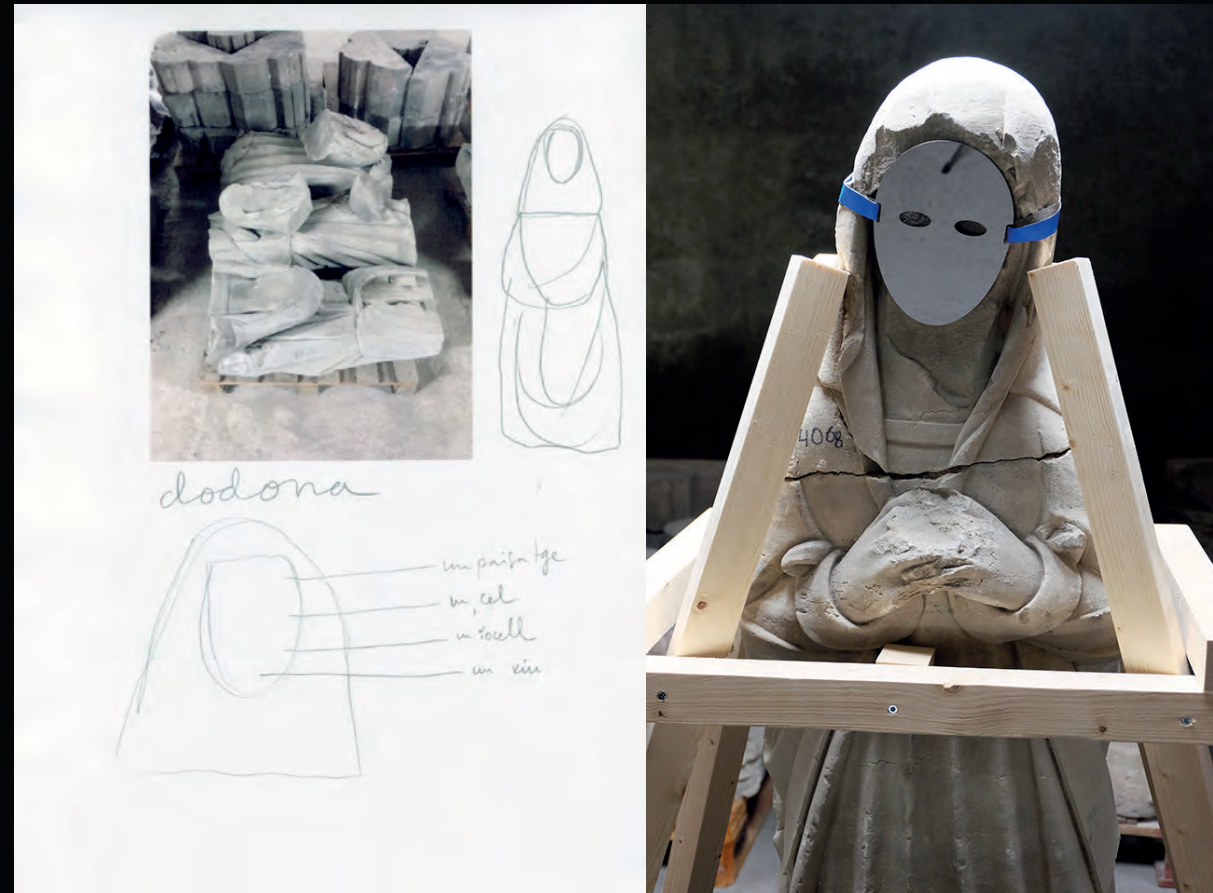

08. Les tres mirades

Tres escultures, idèntiques, que han perdut el rostre. La seva entitat està en precari, conceptual però també físicament; per això s'aguanten amb crosses de fusta. Apuntala la seva identitat una màscara que fa de mirall. A l'escultura li ha estat conferida una mirada sense rostre que, quan és mirada per l'espectador, esdevé rostre però sense mirada. Les dues obertures al lloc dels ulls, però, neguen tota possibilitat d'il·lusió.

Què és o, millor dit, qui és una mirada sense rostre? Què o qui en determina la identitat? Som només perquè mirem, o perquè som vistos? L'única manera que tenim de diferenciar aquestes tres escultures és pel color del llaç que les uneix a la màscara.

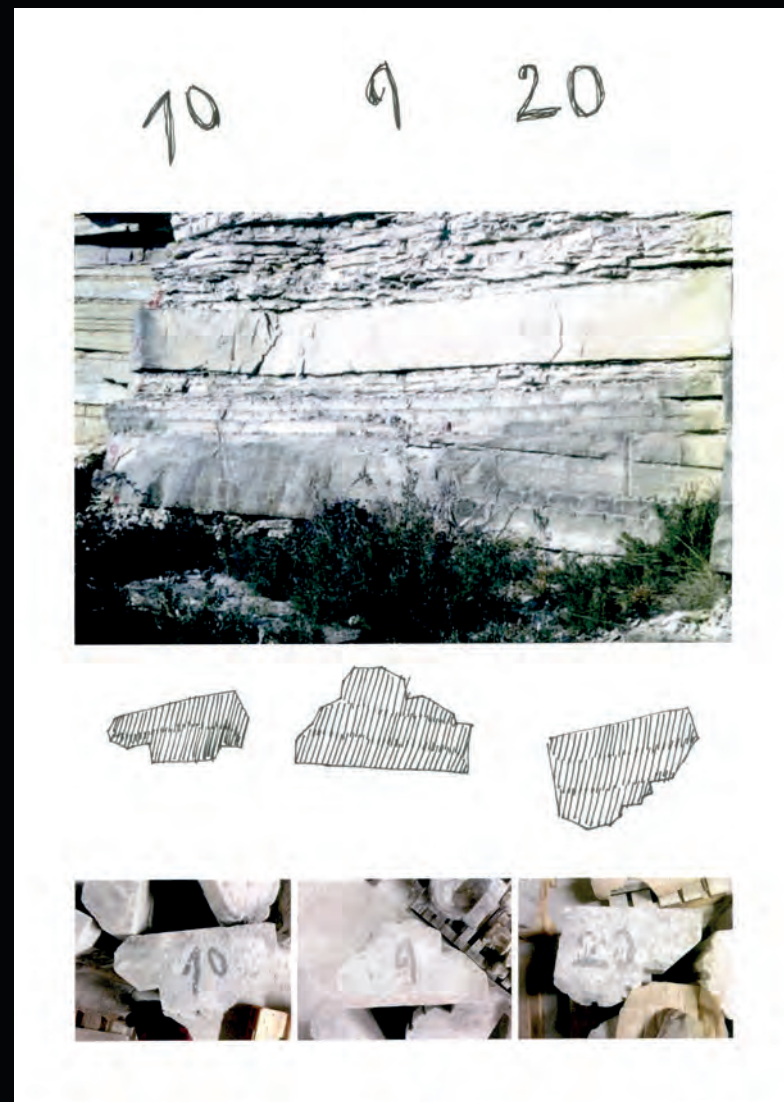

09. Contrapedrera

A les pedreres antigues tallaven la pedra, i la numeraven. Això passa també en elements arquitectònics, per a facilitar el seu muntatge. Els fragments d'aquesta peça tenen inscrits, al seu revers, números gòtics del 1400. Formaven part, possiblement, d'una columna.

La pedrera, doncs, amaga un ordre; de la mateixa manera que aquest magatzem no deixa de ser una pedrera... Moltes civilitzacions han emprat les runes de cultures anteriors com a pedreres, per a bastir els seus edificis. La pedrera, entesa en un sentit ampli, és punt de partida i destí, potència i referent. La muntanya de Montserrat, per exemple, no és apta com a pedrera d'edificis, però en canvi és una pedrera fonamental del simbolisme nacional de Catalunya.

11/04/2021 - Regió 7(Queralt Casals): El lapidari de la Reforma s'obre al públic unint art i memòria històrica

10/04/2021 - Regió 7(Redacció): Avui, darrera visita al lapidari de la Reforma amb l'artista Jesús Galdón

08/04/2021 - Canal Taronja (General): Manresa mostra restes d'esglésies destruïdes durant la Guerra Civil en un nou espai museístic

07/04/2021 - Nació Manresa (Redacció): Manresa mostra restes d'esglésies destruïdes durant la Guerra Civil al magatzem lapidari de la Reforma

07/04/2021 - Catalunya Ràdio (Redacció): Manresa crea un nou espai museístic amb restes d'esglésies destruïdes durant la Guerra Civil

07/04/2021 - Diputació de Barcelona. Premsa i Comunicació (Edgar Mata Roca): Pilar Díaz

07/04/2021 - Regió7 (Pepa Mañé Vall de Vilaramó): Una intervenció artística fa parlar les pedres del magatzem de la Reforma

07/04/2021 - Regió 7(Redacció): Manresa obre al públic el magatzem lapidari situat sota la plaça de la Reforma

21/04/2021 - Regió 7(Jordi Sardans): El Museu lapidari de la Reforma

26/09/2021 - El temps de les Arts (Montse Frisach): Jesús Galdón retorna la veu a les pedres de les esglésies de Manresa destruïdes a la Guerra Civil

Més informació:

<http://jesusgaldon.com/cat/obra/27/index.html>